

***Decyzje zabezpieczające jako
instrument unikania
przedawnienia zobowiązań
podatkowych.***

---

dr Marcin Rymaszewski, doradca podatkowy

Unikanie, uchylanie się, zapobieganie przedawnieniu się zobowiązaniom podatkowym.

- Unikanie opodatkowania a uchylanie się od opodatkowania – nie ma odpowiednika w stosunku do działania organów podatkowych, choć pojawia się to określenie w literaturze

(D. Strzelec, *O potrzebie sądowej kontroli skuteczności zawieszenia biegu terminu przedawnienia z uwagi na wszczęcie postępowania karnego skarbowego*, PP 11/2020, wyrok WSA dnia 4 grudnia 2018 r. I SA/Rz 1015/18),

- Czy organy podatkowe są zobowiązane do unikania sytuacji w której dochodzi do przedawnienia się zobowiązań podatkowych?

Podstawowym obowiązkiem organów podatkowych (zadania KAS art. 2 ustawy) jest m. in. realizacja dochodów z podatków; wykonywanie egzekucji administracyjnej;

- **Zatem unikanie przedawnienia jest obowiązkiem organów podatkowych, pod warunkiem, że nie dzieje się to kosztem praw podatnika i nie stanowi nadużycia prawa.**
-

Czy organy podatkowe stosują instrumenty unikania przedawniania się zobowiązań podatkowych?

1. Przykładem instrumentu prowadzącego do „neutralizacji” przedawnienia zobowiązań podatkowych jest **wszczynanie postępowań karnych skarbowych** i zawiadamianie podatników o zawieszeniu biegu terminu przedawnienia – zob. uchwała NSA z 24 maja 2021 r., sygn. I FPS 1/21.

- *O braku woli realizowania celów postępowania karnego skarbowego, a tym samym sztucznym wykorzystaniu instrumentu z tego postępowania do przedłużenia terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego, może świadczyć również brak realnej aktywności organów postępowania przygotowawczego po wszczęciu takiego postępowania*

- zatem **bierność organów państwa może w pewnych sytuacjach być postrzegana jako działanie ukierunkowane na unikanie przedawnienia.**

- A.Ladziński, J.Waśko, T.Burczyński, W.Waśko, K. Kudlek *Instrumentalne wszczynanie postępowań karnych skarbowych w trakcie postępowań kontrolnych i podatkowych - analiza praktyki stosowania art. 70 § 6 pkt 1 Ordynacji podatkowej. Raport podsumowujący wyniki badania danych uzyskanych w trybie dostępu do informacji publicznej, TNOiK Toruń 2019 r.s. 18 - 2*

Czy organy podatkowe stosują instrumenty unikania przedawniania się zobowiązań podatkowych?

2. Organy podatkowe mogą zapobiegać przedawnieniu się zobowiązań podatkowych poprzez zastosowanie środka egzekucyjnego o którym podatnik został powiadomiony – art. 70 par. 4 O.p. – przerwanie biegu terminu.

Nawet jeśli zajęcie egzekucyjne zostanie dokonane pod koniec biegu terminu przedawnienia, nie sposób dopatrywać się w takim działaniu nadużycia prawa.

3. Wniesienie skargi do sądu administracyjnego zawiesza bieg terminu przedawnienia.

Skarga do WSA wnoszona jest przez podatnika, ale skarga kasacyjna organów podatkowych może w pewnych sytuacjach zmierzać do wydłużenia biegu terminu przedawnienia (gdy jednocześnie trwa postępowanie karne lub karne skarbowe, które może ujawnić nowe fakty lub dowody mogące być włączone do akt sprawy podatkowej).

Czy organy podatkowe stosują instrumenty unikania przedawniania się zobowiązań podatkowych?

4. Instrumentem neutralizacji skutków przedawnienia przez organy podatkowe mogło być zabezpieczenie zobowiązań podatkowych hipoteką lub zastawem skarbowym. Tu podatnikom z pomocą przyszedł TK – wyrok z 8.10.2013 r. SK 40/12.

5. Skutecznym instrumentem unikania przedawnienia się zobowiązań podatkowych może być zawieszenie biegu terminu przedawnienia poprzez doręczenie zarządzenia zabezpieczenia w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji – art. 70 par. 6 pkt 4 O.p.

Możliwość eliminacji zarządzenia zabezpieczenia.

- Zobowiązanie podatkowe przed terminem płatności może być zabezpieczone na majątku podatnika, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że nie zostanie ono wykonane, a w szczególności gdy podatnik trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań o charakterze publicznoprawnym lub dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku, które mogą utrudnić lub udaremnić egzekucję (art. 33 § 1 O.p)
  - Zabezpieczenia można dokonać również w toku postępowania podatkowego, kontroli podatkowej lub kontroli celno-skarbowej.
  - Decyzje zabezpieczające mają charakter uznaniowy, choć nie dowolny... muszą być rzetelnie uzasadnione (wyrok z 27.08.2021 r., I SA/Lu 225/21 niepr.)
  - Spod kontroli wymyka się nieco kwota decyzji zabezpieczającej, bowiem na ogół brak jest na etapie zabezpieczenia decyzji wymiarowej, co może prowadzić do sytuacji zabezpieczenia zbyt wysokiej kwoty zobowiązania podatkowego (wyrok z 30.09.2015 r. III SA/Wa 3024/14, liczy się szybkość, nie ma post. dowodowego),
  - Płynne są pojęcia: „trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań” lub „dokonuje zbywania majątku w celu utrudnienia lub udaremnienia egzekucji”, (*Sama nierzetelność w spłacaniu zobowiązań nawet niezawiniona i nie mająca cech trwałości może wpływać na ocenę istnienia uzasadnionej obawy niewykonania zabezpieczanych zobowiązań*, wyrok z 22.12.2016 r. I SA/Sz 1037/16).
-

Możliwość eliminacji zarządzenia zabezpieczenia.

- Wobec decyzji zabezpieczającej przysługuje odwołanie oraz tryb kontroli sądowoadministracyjnej,
  - Teoretycznie najlepszą gwarancją eliminowania możliwości instrumentalnego posługiwania się zabezpieczeniem wykonania zobowiązania podatkowego jest art. 33a O.p.:
  - Decyzja o zabezpieczeniu wygasa:
    - 1) po upływie 14 dni od dnia doręczenia decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego;
    - 2) z dniem doręczenia decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego;
    - 3) z dniem doręczenia decyzji określającej wysokość zwrotu podatku.
  - **Z chwilą wygaśnięcia decyzji zabezpieczające, termin przedawnienia biegnie dalej – art. 70 par. 7 pkt 4 O.p.**
-

„Niemoc” w zwalczaniu bezczynności organów.

- Jednak co w sytuacji, gdy organ zabezpieczy zobowiązania podatkowe, ale nie wyda decyzji określającej te zobowiązania ?
- Jak długo może pozostać bezczynnym względem obowiązku wydania rozstrzygnięcia w sprawie?
- Ponaglenie? Skarga na bezczynność organu? – w praktyce nie są to skuteczne środki wymuszające wydanie rozstrzygnięcia.

- Wnioski:

- Często ani kontrola instancyjna, ani sądownoadministracyjna nie wyeliminuje decyzji zabezpieczającej z obrotu prawnego, ani też skutecznie nie wymusi na organie wydania decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego..
  - Dlatego taka praktyka może prowadzić do instrumentalnego wykorzystania decyzji zabezpieczających do unikania przedawnienia przez organy podatkowe!
-

Unikanie przedawnienia w świetle zasady sprawiedliwości proceduralnej.

- „Psychospołeczna teoria sprawiedliwości procesowej” - E. Lind’ego i T. Tylora , którzy przedstawili teorię tzw. „ekspresji wartości”. Zgodnie z nią, jednostki wymagają, aby procedura uwzględniała wartości takie jak: bezstronność, brak uprzedzeń, uczciwość i rzetelność, grzeczność, poszanowanie godności i praw obywatela oraz możliwości przedstawienia swych racji.
  - Ich badania wskazują, że stopień uwzględniania tych wartości w postępowaniu, wpływa na ocenę całości postępowania i **akceptację wyniku końcowego** .
  - Zgodnie z ich poglądem, jednostka zawsze przywiązuje wagę do ostatecznego wyniku postępowania, ale jednocześnie posiada potrzebę, aby w postępowaniu uwzględniano jej wrażliwość oraz to, że przywiązuje ona uwagę do **sposobu prowadzenia spraw i traktowania ludzi** .
  - **Traktowanie podatników fair może przyczyniać się do większej akceptacji rozstrzygnięcia i wyższej dobrowolnej ściągalności zobowiązań podatkowych.**
-

- **Dziękuję za uwagę!**

